

ЮУМЭНЭЙ НЭРЫН ХАМААДАЛ

**Ямар нэгэн юумэнэй ондоо юумэндэ хамаатай
байһые, залгалтануудаар тэмдэглэдэг ёһые
хамаадал гэдэг.**

**Юумэнэй нэрэнүүд нюурта ба өөртэ
хамаададаг.**

Нюурта хамаадал

- Юумэнэй нэрэнүүд алишье падеждэ байхадаа, нюурта хамаадуулһан залгалтануудые абадаг. Тиихэдэ **гурбан нюурай** али нэгэндэ хамаатай гэхэн удхатай болодог. Нюурта хамаадалай залгалтанууд **ганса** нюурта ба **олон** нюурта хамаадуулһан гэжэ илгардаг.

Нюурта хамаадалай залгалтануудай таблица

Нюур	Тоо	Ямар түлөөнэй нэрын орондо	Аялганай ба 2-3 хашалганай хойно	Ганса хашалганай хойно
1-дэхи	ганса олон	минии манай	-мни, -м -мнай	-ни -най
2-дохи	ганса олон	шинии танай	-шни, -ш -тнай	-шни -тнай
3-дахи	ганса	тэрэнэй	-нь	-иинь -инь -ынь

Өөртэ хамаадалай зохилдолой жэшээ

Падеж	Асуудалнууд	Залгалтанууд	Жэшээ
Х.п.	Хэнэйнгээ? Юунэйнгээ?	-нгаа -нгоо -нгээ	Ахы-нгаа Жолоогой-нгоо Дэгэлэй-нгээ
З.п.	Хэндээ? Юундээ?	-аа -оо -ээ	Ахад-аа Жолоод-оо Дэгэлд-ээ
Ү.п.	Хэнээ? Юугээ?	-гаа, -яа -оо, -өө -ээ	Аха-яа Жолоог-оо Дэгэл-ээ
Зб.п.	Хэнээрээ? Юугээрээ?	-аа -оо -ээ	Ахаар-аа Жолоогоор-оо Дэгэлээр-ээ
Хм.п.	Хэнтээ? Юунтээ?	-яа -ёо -еэ	Ахата-яа Жолоото-ёо Дэгэлтэ-еэ
Г.п.	Хэнһээн? Юунһээн?	-н	Ахаһаа-н Жолооһоо-н Дэгэлһээн-н

Өөртэ хамаадалай залгалтануудые зүб бэшэлгэ

- Хамаанай падежэй –ай, -ой, -эй залгалтын удаа –нгаа, -нгоо, -
нгөө, -нгээ бэшэгдэдэг: *ороной-ороной-нгоо, бэшэгэй-бэшэгэй-
нгээ, үхэрэй-нгөө.*
- Хамаанай падежэй н хашалганаар һүүлтэһэн залгалтын удаа
(*нэрын-нэры-нгээ*), үйлын падежэй удаан аялган, дифтонг, хэлэнэй
узуурай н залгалтын хойно –гаа, -гоо, -гээ хэрэглэгдэдэг: *ан-ан-
гаа, һэрээ-һэрээ-гээ, бээлэй-бэлэй-гээ г.м.*
- Хамтын падеждэ (гэртэй-гэртээ) ба үйлын падежэй зөөлэн
хашалганай удаа –яа, -аа, -еэ, -ёо (*портфель-портфелеэ*)
залгалтанууд бэшэгдэнэ.